

03

POLOCKO 52 ISTORIJS

INDRĖ UŽUOTAITĖ
MUZIEJININKĖ - RINKINIŲ TYRĖJA

KULKA

Stanislava buvo jos motinos vardas, todėl ją, šeimos jaunėlę, vadino Stase. Kalvotos Užupio gatvės buvo jos žaidimų aikštelė – iki sinagogos, iki Vilnelės ir atgal. Peržengti tą aiškiai užbrėžtą vandens ribą buvo draudžiama. Paaugus pasaulis dar labiau susitraukė – ankstyvą 1939 metų rudenį, kai Stasei buvo dvylika, miestas jau buvo paženklintas prasidėjusio karo. Autonomiško judėjimo erdvė mergaitei buvo apribota namų kiemu. Žinoma, žaisti su kaimynystėje gyvenusiais vaikais – Irena ir Ričardu, jai niekas nedraudė. Kiek rytų ji praleido nekantriai mindžikuodama aplink langą, kol gretimam, regis, ištiesta ranka pasiekiamam, mūriniame name, atsilapodavo laukinės durys ir pro jas su karo riksmu išsiverždavo linksmasis dvejetas. Triukšmas tęsdavosi tik akimirką – jam nutilus Stasė žinojo, kad draugai jau čia pat, po jos langų, ir tuoj tuoj pabels į medinę langinę. Mielai būtų susidraugavusi ir su kitoje sodybos pusėje, name 54a gyvenusia Zoja, tačiau ši jau buvo tikra panelė – paskutinės, aštuntosios klasės gimnazistė! Todėl vaikiškų žaidimų ji nežaidė ir kiauras dienas vaikščiodavo įsikniaubusi į knygą. Visai kitokią ją slapta vaizdavo Stasė – su nailoninėmis kojineis, pagal naujausią madą sukirtomis suknelėmis, švelniai besišypsanti iš kosmetinio muilo ar cigarečių reklamos spaudoje. Pasenę laikraščiai, sukrauti malkinėje prakuruose, buvo įrodymas, kad pasaulis nesibaigia Polocko gatvės kiemuose. Kad egzistuoja tolimos šalys ir miestai, kurių pavadinimus Stasė girdėdavo per pamokas ar retkarčiais aptikdavo tarp senų brolio laišku ir atvirlaiškių, iš kadetų mokyklos siųstų motinai.

Tačiau ir šiame pasaulėlyje, kurio ribas žymėjo Polocko gatvės Nr. 52 tvora, buvo galima patirti nuotykių. Medinis namas buvo išlandžiotas ieškant paslėptų lobių – atidaryta kiekviena palėpė, stuksenta į krosnių koklius, ištyrinėti gipsinės rozetės raštai, negrabiai nutepti baltu tinku. Tačiau visi šie praėjusio amžiaus relikvai sutartinai tylėjo, neišsidavė. Apie tai, kad didysis nuotykis jau čia pat, bylojo tik Ričardo iš kažkur partemptas metalinis kareiviškas šalmas su maža skylute viršuje. Vaikis atkakliai tvirtino, kad jis vokiškas, tačiau niekas aplink negirdėjo vokiškai kalbant. O jei ir išgirstų, vargu ar būtų galėję atskirti. Ar skylėtas šalmas nebereikalingas kareiviui, kad taip nerūpestingai paliko dulkėti patvory? Jeigu tik žygiuotų kuopelė kariškių Polocko gatve, galėtų išmainyti tą šalmą į vokiškas karameles. O gal ir žygiuos, tik reikia išlaukti!

9 milimetrų kalibro kulka, vieną saulėtą rytą prazvimbusi kiemą ir įstrigusi langinėje – taip giliai kad ir su duonrikiu peiliu neiškrapštysi, buvo šito ateinančio nuotykių pradžia.

